

Смърт

В Долна баня се вярва , че душата на човек я взема св. Арахангел. По много неща хората могат да предскажат смъртта.

Ако пропее кокошка и да пее срещу “заод”/срещу залез слънце/ , “ке има смърт у тая каша”. Тогава, за да се предотврати злото, вземат кокошката, слагат я в една торба и я прехвърлят през къщата. Ако не умре, оставят я да живее. Ако умре, хвърлят я, такава кокошка не се яде.

“Когато се види у кашци змия, не е на арно. Ке умре човек.”

“Ако сънуваш, че каштата гори, у тая каша ке има смърт”.

Ако се случи жена да замеси хляб без сол, това значи, че лошо ще се случи.

Появяването на кукумявка в къщата и двора означава, че ще умре човек от тази къща.

Вие ли куче в една къща, това значи, че на стопанинът на къщата ще се случи нещо лошо.

Какви обичаи при умирање съществуват в Долна баня?

Като видят, че някой е тежко болен и вече “душа излаза”, близките около него палят свещ. Свещ се пали, за да се сложи край на мъките, да излезе по-скоро душата и на човек да му е светло, да не си отиде “у темно”. В същото време започват да му целуват ръка и да се прощават с него.

Умре ли човек, първата работа е окъпването. Къпят го по-стари хора. Дрехите преди да ги облекат ги кадят с тамян. В по-старо време турят умрелия на земята , докато му сковат ковчег, а сега го слагат на креват. На хората, които са къпали, им поливат да се измият и им дават нови кърпи да се избършат. Тия кърпи остават за тях. После им дават босилек да си натрият ръцете. Огледалото, дето е в стаята на умрелия, го покриват с кърпа или го обръщат на другата страна, защото ако видят умрелия в огледалото, до годината може да се случи друга смърт в тая къща. През цялото време пазят умрелия да не го прескочи котката. Случи ли се да го прескочи котката, той ще се “вапиряса”, ще стане “вапир”. Варят пшеница, готвят. Цял ден идват хора – близки и далечни роднини, съседи, близки и познати. Носят цветя, турят пари и палят свещи. Свещите ги забождат в една паница с пшеница и тази пшеница я варят за “равнението”. Умрелия го оплакват близките му, но плачат и нареждат и чужди. Те пращат заръки на по-рано починалите техни близки. “Много прощене да носиш на тоя и тоя...” и почват да разказват мъките и теглата си.

Като дойде време за погребение, тия, дето няма да ходят на гробищата, се прощават с умрелия. След като го изнесат, строшат керемидата и заковат пирон на мястото, където е лежал. Веднага след това измитат, измиват пода, а

ако е пръстен го замазват. Опяването става в черква и по-рядко на гробищата. В Долна баня още опяват всички починали млади и стари, от прости и интеллигентни семейства. Музиката не се използва за придаване на по-голяма тържественост на погребенията.

На гробищата става последно прощаване. Заковават ковчега, пускат го в гроба и всички хвърлят по малко пръст с думите: “лека земня”. Връщат се у дома на умрелия, светят вода и се слага трапеза.

Сутринта преди слънце ходят на “преливки”. Палят свещ и през китка босилек преливат гроба от всички страни. От дома на покойния носят едно “пресно погаче” и три други, месени с квас. Там ги разчупват и ги ядат. Като се върнат от преливки, перат дрехите. Една седмица ходят всеки ден на гроба. На деветия ден правят “деветини”. Палят осем свещи и споменават името на починалия. Преливат гроба с вино, кадят тамян. Слагат на гроба варена пшеница, хляб и нещо друго за ядене. Хапнат малко и се връщат. По същият начин правят помен и двайсетият ден. Тогава палят деветнадесет свещи. На четирийсетия ден поменът се нарича “равнение”, защото подравняват и оформят гроба и сеят част от пшеницата, в която са били забодени свещите в деня на погребението. Мисли се, че душата напуска този ден гроба и отива на определеното и място. Готвят много и всичкото ядене го носят на гробища. В последно време слагат трапеза и в къщи.

Помени се правят на три, шест, девет месеца от смъртта и на годината. На годината се коле курбан.

Близките на починалия девет дни не перат, не предат и не плетат. До една година не перат и не се “банят” в съботен ден и в деня, в който е умрял човекът. До една година не се позволяват песни и веселия в тази къща.